

HÁSKÓLINN Á HÓLUM

Ferðamáladeild Háskólans á Hólum

Ársskýrsla 2015

Ábyrgðarmenn: Georgette Leah Burns/Laufey Haraldsdóttir

Nám og kennsla

Á árinu var boðið upp á fjórar námsleiðir við deildina: Diplóma í ferðamálafræði, diplóma í viðburðastjórnun, BA í ferðamálafræði og MA í ferðamálafræði.

Útskrifaðir voru alls 50 nemendur við tvær athafnir, í júní og október. Í júní útskrifuðust samtals 36 nemendur frá deildinni: 1 með diploma í ferðamálafræði, 13 með diplóma í viðburðastjórnun og 22 með BA gráðu í ferðamálafræði. Í október útskrifuðust 14 nemendur frá deildinni: 6 nemendur með diplóma í ferðamálafræði, 6 með diplóma í viðburðastjórnun og 2 með BA gráðu í ferðamálafræði.

Haustið 2015 voru 79 nýnemar innritaðir við deildina. Þar af voru 37 nýnemar í ferðamálafræði á grunnnámsstigi (FDP og FBA), 40 í diplóma í viðburðastjórnun og 2 í MA nám í ferðamálafræði. Auk þess tveir erlendir skiptinemar á haustönn 2015. Miðað við árið 2014, hélst fjöldi nýnema nokkuð stöðugur á grunnnámsstigi í ferðamálafræði, en alltaf er nokkur hópur nemenda sem færa sig úr diplómanámi í ferðamálafræði, yfir í BA námið. Nokkuð brottfall varð á nemendum í diplómanámi í viðburðarstjórnun (16) og það sama á við í MA-námi í ferðamálafræði (2), þar sem annar nemandinn hætti námi og hinn færði sig yfir í grunnnámið. Alls var lokið 6290 ECTS einingum frá deildinni á árinu, þar af 88 ECTS einingum af gestanemendum.

15. október 2015 voru innritaðir nemendur í deildinni sem hér segir:

Í diplómunámi í viðburðastjórnun:	43
Í diplómunámi í ferðamálafræði:	8
Í BA-námi í ferðamálafræði:	78
Í MA-námi í ferðamálafræði:	4

Starfsfólk

Fastráðið starfsfólk við deildina er (sjá töflu 1) einn prófessor í 50% starfi, einn dósent í 50% starfi, þrír lektorar í 100% starfi (þar af einn í veikindaleyfi sex mánuði ársins), einn lektor í 65% starfi og einn lektor í 20% starfi. Að auki voru sjö sérfræðingar ráðnir til stundakennslu við deildina, allir sem verktakar í einstökum námskeiðum. Fimm starfsmenn annarra deilda háskólans komu að kennslu við Ferðamáladeild á árinu 2015.

Tafla 1: Fastir starfsmenn við ferðamáladeild árið 2014

<i>Staða</i>	<i>Starfshlutfall</i>	<i>Hæfni</i>	<i>Kyn</i>
Prófessor	50% (50% í Telemark University College í Noregi)	Doktor (PhD)	Kona
Dósent, og yfirmaður deildarinnar	50% (50% við Selasetur Íslands)	Doktor (PhD)	Kona
Lektor	100%	Í doktorsnámi	Kona
Lektor	100%	Í doktorsnámi	Kona
Lektor	65%	Meistaragráða (MS umhverfisfræði)	Karl

Lektor	100%	Meistaragráða (MA þjóðfræði)	Kona
Lektor	20%	Meistaragráða (MS ferðamálafræði)	Kona

Stjórnun

Georgette Leah Burns dósent lét af störfum sem deildarstjóri 15 desember 2015, eftir eins og hálfis ára setu. Laufey Haraldsdóttir lektor tók við deildarstjórastöðu frá 15. desember 2015. Fulltrúi deildar í framhaldsnámsnefnd var Ingibjörg Sigurðardóttir. Fulltrúi deildar í kennslunefnd var Laufey Haraldsdóttir. Fulltrúi deildar í rannsóknarnefnd var Guðrún Þóra Gunnarsdóttir. Fulltrúar deildar í námsnefnd voru Kjartan Bollason og Georgette Leah Burns. Fulltrúar nemenda í deildinni voru María de Araceli Quintana, Helga Sigríður Þórarinsdóttir, María Indriðadóttir og Hjördís Garðarsdóttir.

Rannsóknir

Rannsóknaverkefni voru einkum á eftirfarandi sviðum: ferðapjónusta á jaðarsvæðum, áhrifum virkjanaáætlana á ferðapjónustu, félagsleg áhrif ferðapjónustu, hestatengd ferðapjónusta, matartengd ferðapjónusta, og náttúrutengd ferðapjónusta.

Árið 2015 voru starfsmenn deildarinnar tveir af þremur ritstjórum bókar, auk þess sem starfsfólk deildarinnar stóð fyrir útgáfu þriggja bókakafla, fjögurra ritrýndra greina í tímarit og tveggja greina í ritstýrðum ráðstefnuritum. Starfsfólk kynnti átta fyrirlestra á alþjóðlegum ráðstefnum og átta fyrirlestra á innlendum ráðstefnum og fundum.

Tafla 2: Kynning rannsókna við Ferðamáladeild árin 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Ritrýnd tímarit	1	0	1	2	4
Bók	0	0	0	1	1
Bókakaflar	2	0	1	7	3
Ráðstefnurit	5	3	1	3	2
Kynningar á alþjóðlegum ráðstefnum	0	3	13	17	8
Kynningar á innlendum ráðstefnum og fundum	3	4	9	15	8
Skýrslur	3	0	2	0	0
Alls	14	10	29	45	26

Fyrirlestraröð Ferðamáladeildar, *Vísindi og grautur*, hófst árið 2007. Hún samanstendur af u.þ.b. mánaðarlegum opnum fyrirlestrum um rannsóknir á ferðapjónustu/ferðamennsku eða tengdu efni. Árið 2015 voru haldnir átta opnir fyrirlestrar, þar af komu tveir fyrirlesarar utan Íslands:

4. febrúar. Dr. Edward Huijbens, forstöðumaður Rannsóknarmiðstöðvar ferðamála: *Staða rannsókna í ferðamálum á Íslandi - Hlutverk fræðasamfélagsins.*
5. febrúar. Ingeborg Nordbø, dósent í ferðamálafræði við viðskiptadeild Háskólans í Þelamörk í Noregi, var gestakennari við ferðamáladeild Háskólans á Hólum dagana 2.- 5. febrúar og hélt opinn fyrirlestur í Vísindi og grautur.
5. mars. Andrés Arnalds fagmálastjóri Landgræðslu ríkisins: *Stígum varlega til jarðar - áhrif ferðamennsku á náttúru Íslands.*
18. mars. Sandra Granquist, Selasetur Íslands: *Codes of conduct: Managing interactions between visitors and wildlife in natural areas.*
9. apríl. Andreas Muhar frá BOKU-háskólanum í Vínarborg: *Recreation demands in a segmented society as challenges for planning*
16. september. Laufey Haraldsdóttir lektor í Ferðamáladeild HH: *Að setja sálina í pottana: ferðapjónusta, staður, matur og margbreytileiki*
5. október. Susanna Heldt Cassel frá Dalarna Universitet í Noregi: *Farm tourism and community development*
9. desember. Georgette Leah Burns, deildarstjóri Ferðamáladeildar. *Kveðjufyrirlestur*

Þjónusta og samstarf

Starfsfólk Ferðamáladeildar veitir ýmiskonar þjónustu, til atvinnugreinarinnar, vísindasamfélagsins og stjórnsýslunnar.

Rannsóknamiðstöð ferðamála (RMF) er samstarfsverkefni þriggja háskóla: Háskóla Íslands, Háskólans á Akureyri og Háskólans á Hólum. Ferðamáladeildin tekur eftir sem áður virkan þátt í því samstarfi, þar sem deildarstjórinn á sæti í stjórn miðstöðvarinnar.

Ferðamáladeild á líkt og áður í formlegu samstarfi við Selasetur Íslands með sameiginlegum starfsmanni stofnananna, sem stundar kennslu og rannsóknir.

Starfsfólk Ferðamáladeildar tekur auk þess þátt í ýmsum samvinnuverkefnum: Tveir starfsmenn sitja í stjórn Ferðapjónustunnar á Hólum, annar sem formaður stjórnar. Ferðamáladeild á fulltrúa í stjórn Fornverkaskólans sem er samstarfsverkefni Byggðasafns Skagfirðinga, Tréiðnaðardeildar Fjölbautaskóla Norðurlands vestra og Ferðamáladeildar. Ferðamáladeild á fulltrúa í stjórn Matarkistu Skagafjarðar sem hýst er hjá Sveitarfélaginu Skagafirði og þá situr starfsmaður deildarinnar í stjórn Menningarráðs Norðurlands Vestra.

Frá upphafi hefur Ferðamáladeildin lagt áherslu á tengsl og samvinnu við stofnanir ferðapjónustunnar, atvinnugreinina og samfélagið í heild. Þessi tengsl verða ekki hvað síst til í gegnum kennslu. Sem dæmi um slíkt árið 2015 má nefna fjölbreyttar vettvangsferðir nemenda í fyrirtæki og stofnanir, nemendaverkefni sem fólu í sér fjáröflun til góðgerðarmála í samfélaginu, samvinnu við grunnskóla í héraði um útikennslu og stígagerð, og morgunverðarfundir starfsfólks og nemenda deildarinnar með sveitarfélagsfólki á alþjóðlegum degi ferðapjónustunnar. Þá er samvinna við Nýsköpunarmiðstöð um kennslu, vinnusmiðjur og nýsköpunarverkefni ýmiskonar. Þá hefur Ferðamáladeild nýtt sér samstarfsvettvang opinberu háskólanna til að auka fjölbreytni og gæði í kennslu með gestafyrirlesurum og miðla þannig sérfræðiþekkingu markvisst til nemenda.

Tveir fundir voru haldnir í fagráði Ferðamáladeildar. Ráðinu er ætlað að veita ráðgjöf um framboð námsleiða, kennslu og rannsóknir, frá sjónarhóli

atvinnugreinarinnar og stofnana hennar. Stjórnarmenn eru deildarstjóri Ferðamáladeildar, ásamt fulltrúum frá Ferðamálastofu, Samtökum ferðaþjónustunnar, Ferðamálasamtökum Íslands og Ferðaþjónusta bænda.

Á árinu undirrituðu Ferðamálastofa og Ferðamáladeild samning um að deildin annist rannsókn á félagslegum áhrifum ferðamanna og ferðaþjónustu á íslenskt samfélag. Rannsóknin fór fram í fjórum bæjarfélögum og tóku þrír starfsmenn deildarinnar þátt í rannsókninni, ásamt einum meistaranema.

Þá tóku Ferðamáladeild að sér rannsóknir, fyrir faghóp Rammaáætlunar, á áhrifum fyrirhugaðra virkjana í skagfirsku jökulánum á ferðaþjónustu í Skagafirði.

Ferðamáladeildar stóð fyrir málþingi á Hólum, ásamt Háskólanum í Tromsö, undir yfirskriftinni „Hundar, hestar og ferðafólk“. Kynnt voru rannsóknarverkefni og nánara rannsóknarsamstarf rætt, m.a. í tengslum við ferðaþjónustu með hunda og hesta, þróun áfangastaða og jaðarsvæði í norðri.

Verkefninu Riding Native Nordic Breeds lauk á árinu með útgáfu fræðsluefnis fyrir núverandi og verðandi rekstraraðila og starfsfólk í hestaferðaþjónustu þar sem notuð eru upprunaleg norðræn hestakyn. Verkefnið náði upphaflega til Noregs, Færeyja og Íslands en aðilar frá fleiri löndum tengdust verkefninu þegar á leið.

Samstarfsverkefni Ferðamálasamtaka Norðurlands Vestra um hestaklasa lauk með kynningu á aðalfundi samtakanna á árinu.

Styrkur hlaust vegna verkefnis um afþreyingu í sjó og vatni sem unnið var í samstarfi við Samtök ferðaiðnaðarins og Ferðamálaráðs.

Starfsmenn deildarinnar tók þátt í undirbúningi og skipulagningu *The 24th Nordic Symposium in Tourism and Hospitality Research* sem haldin var í Reykjavík og bar yfirskriftina „Responsible Tourism“. Jafnframt stýrðu starfsmenn deildarinnar málstofum á ráðstefnunni og fluttu fjögur erindi.

Að auki sitja starfsmenn deildarinnar í ýmsum innlendum og alþjóðlegum vinnuhópum, prófessor við deildina situr í ritstjórn ritrýnda tímaritsins *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, auk þess sem starfsmenn deildarinnar taka þátt í að ritrýna fræðigreinar í sínu fræðasamfélagi fyrir viðurkennd tímarit.